

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32,—
polletno Din 16,—, četrt-
letno Din 9,—, inozemstvo
Din 64,—, — Poštno-čkovni
račun 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cele
stran Din 2000,—, pol stra-
ni Din 1000,—, četrt strani
Din 500,—, 1/8 strani Din 250,—,
1/16 str. Din 125,—, Mali oglasa
si vsaka beseda Din 1.20.

Novi invalidski zakon.

Na predlog ministra socialne politike in po zaslišanju ministrskega predsednika je Nj. Vel. kralj 4. julija t. l. na Bledu podpisal novi invalidski zakon, ki so ga »Službene novine« objavile 8. julija. V naslednjem objavljamo njegove glavne določbe.

Kdo je deležen zaščite in podpore?

Po tem zakonu pripada državna zaščita in podpora vojnim invalidom, njihovim rodbinam in staršem, vdovam in sirotam v vojni padlih ali izginulih oficirjev in vojakov. Državno zaščito in pomoč dobivajo tudi dobrovolci tako domači kakor tudi inozemski, ki so služili v vojski SHS. Inozemski invalidi uživajo vse pravice tega zakona, ako tudi tuje države dajo našim invalidom iste pravice. Za rodbino se smatrajo zakonita žena ter zakonski in nezakonski od početka vojne pozakonjeni otroci. Pravice do zaščite in podpore nimajo tisti, ki so prešli k sovražniku, ki so dezertirali in oni, ki so kaznovani od vojaškega ali civilnega sodišča za dela zagrešena v vojski in obsojeni na najmanj 1 leto ječe, kakor tudi ne oni, ki so od rednih sodišč obsojeni na 1 leto zapora radi dejanja iz koristoljubja.

Kakšne so te podpore?

Država daje sledeče vrste zaščite in podpore:

1. Vojnim invalidom: a) dosmrtno ali začasno vzdrževanje v invalidskih domovih; b) invalidnino; c) proteze in druga ortopedska pomožna sredstva; d) brezplačno zdravljenje; e) pouk; f) posredovanje dela; g) pomoč za osnivanje ali zboljšanje samostojnega gospodarskega položaja; h) brezplačno vožnjo; i) pogrebne stroške. 2. Rodbinam daje država: a) invalidsko podporo; b) v posebnih slučajih brezplačno zdravljenje; c) pouk; d) brezplačno vožnjo. 3. Roditeljem: denarno pomoč in brezplačno vožnjo radi zdravniškega komisijskega pregleda po odredbah tega zakona.

Popolnoma nesposobni invalidi s 100 odstotki nesposobnosti, ki jim je potrebna tuja pomoč, imajo pravico, da so sprejeti v posebne invalidske domove, kjer dobivajo vso potrebno oskrbo. Ostali invalidi se delijo v devet skupin

po odstotkih nesposobnosti. V prvo skupino pridejo invalidi s 100% nesposobnostjo, ki potrebujejo tuje pomoči. V drugo invalidi s 100% brez tega dodatka, v tretjo z 90%, v četrto z 80, v peto s 70, v šesto s 60, v sedmo s 50, v osmo s 40, v deveto s 30% nesposobnostjo. Nesposobnost izpod 30% se ne vpošteva. Siromašnim invalidom od tretje do šeste skupine, ki so starejši od 70 let, se poviša stopnja nesposobnosti za 10%.

Višina invalidnine.

Invalidnina je odvisna od odstotkov nesposobnosti ter znaša na leto za navedenih 9 skupin:

I. za invalide vojake: 1. skupina 8400 Din, 2. skupina 4800 Din, 3. skupina 3120 Din, 4. skupina 2640 Din, 5. skupina 2160 Din, 6. skupina 1800 Din, 7. skupina 1440 Din, 8. skupina 720 Din in 9. skupina 540 Din. II. Za invalide oficirje, kapelne in vojne duhovnike: V 1. skupini 15.000 Din, v 2. skupini 9600 Din, v 3. skupini 6240 Din, v 4. skupini 5280 Din, v 5. skupini 4320 D, v 6. skupini 3600 Din, v 7. skupini 2880 Din, v 8. skupini 1440 Din in v 9. skupini 1080 Din. III. Za invalide višje oficirje, višje kapelne in višje vojne duhovnike znaša invalidnina po skupinah: 18.000, 12.600, 8640, 7680, 6320, 5400, 4380, 2640 in 2160 Din. IV. Za invalide generale in admirale: 21.000, 15.600, 11.040, 10.080, 8320, 7200, 5880, 3840 in 3240 D.

Na invalidnino imajo pravico samo osebe, ki nimajo lastnega premoženja. Invalidi v samoupravnih službah imajo pravico do polovice invalidnine, invalidi v državni službi pa nimajo pravice do invalidnine, pač pa pridobe oboji pravico do polne invalidnine z vstopom v pokoj.

V kolikor določena invalidnina ne bi bila siromašnim invalidom dovoljna za življenje, jim lahko za ženo, zakonske in nezakonske otroke prizna finančno ministrstvo v sporazumu z ministrom socialne politike še posebne draginske doklade, kojih višino določi finančni minister. Dosmrtno pravico do brezplačnega lečenja imajo vsi vojni invalidi za vse one poškodbe, zaradi katerih jim je bila priznana invalidnina in za vse nadaljne komplikacije, ki so posledice teh poškodb. Zdravniško pomoč so jim dolžni nuditi vsi državni, samoupravni in zasebni zdravniki.

Invalidska podpora rodbinam.

Siromašne rodbine v vojni padlih, umrlih in izgubljenih vojakov uživajo naslednjo podporo: vdove brez otrok 40%, z 1 otrokom 65 odstotkov, z 2 otrokoma 75 odst., s 3 ali več otroci 100 odstotkov invalidnine 4. skupine; vdove aktivnih oficirjev, državnih uradnikov ter aktivnih podoficirjev, ki so v vojni umrli ali izginili, dobe naslednjo podporo: vdove brez otrok 70%, z enim otrokom 75%, z dvema otrokoma 85%, s tremi ali več otroci 100% invalidnine 4. skupine.

Vojne sirote dobe po določbah tega zakona naslednje podpore: en otrok 65 odst., dva otroka 80 odst., trije ali več otrok 100 odstotkov invalidnine 4. skupine. Razen tega imajo vojne sirote pravico do brezplačnega lečenja, imajo prvenstvo pri sprejemu v državne zavode in šole ter prejemajo brezplačen pouk v specialnih šolah, če je to potrebno za njihovo eksistenco.

Starši v vojni padlih in izginulih, ki so za samostojno pridobivanje in vzdrževanje nesposobni in ki jim je bil izginul ali umrl sin edini hranitelj ter nimajo drugih polnoletnih sinov, dobivajo podporo v znesku 40 odstotkov za enega in v znesku 60 odstotkov invalidnine 4. skupine za oba roditelja.

Posredovanje za službe in delo.

Vojni invalidi, ki so nesposobni za nadaljevanje prejšnjega poklica, se lahko vzgajajo po svojih sposobnostih za dotične poklice na državne stroške. Invalidom-kmetom se bo omogočilo, da se izobrazijo v naprednejšem gospodarstvu, kakor tudi v raznih obrti, če so za to sposobni. Siromašni vojni invalidi-dijaki bodo dobivali od ministrstva za socialno politiko podpore za nabavo učil. Pri spopolnitvi mest v državni in samoupravni službi se bo moralo pri enakih pogojih gledati predvsem na vojne invalide. Invalidnost ne more biti ovira za nadaljne napredovanje. Če so invalidi vpokojeni kot državni ali samoupravni uslužbenci, imajo pravico, naknadno urediti svoje invalidnine. Invalidi od 6. do 9. skupine, ki iščejo državno ali samoupravno službo, pa ne morejo biti sprejeti, so dolžna zaposliti večja podjetja, ki imajo nad 50 delavcev ter kmetje preko 100 ha zemlje. Vendar imajo invalidi pravico zahtevati od podjetja samo 5% skupnega števila zaposlenih delavcev.

Brezplačna vožnja, pogrebni stroški.

Vojni invalidi imajo pravico do brezplačne vožnje in sicer podoficirji in redovi v III. razredu potniških vlakov in v II. razredu na parnikih, nižji oficirji in državni uradniki v II. razredu osebnih vlakov in I. razredu na parnikih, višji oficirji in višji uradniki pa v I. razredu osebnih vlakov in parnikov. Prav tako imajo pravico do brezplačne vožnje spremljevalci 100% nih invalidov, ki si ne morejo pomagati sami.

Za pogrebne stroške se izplača svojem invalida ob njegovi smrti enome-sečna osebna invalidnina z vsemi dokladi.

Določitev invalidnosti, izguba pravice do invalidnine.

Invalidnost se priznava na podlagi komisijonejnega zdravniškega pregleda po posebni komisiji pri pristojnem vojnem okrog. Vsak invalid ima pravico do ponovnega pregleda in odmere invalidnine, ako smatra, da se je njegova nesposobnost povečala. Invalidska podpora je začasna ali dosmrtna. Roditelji jo uživajo do smrti ali do polnoletnosti drugega sina hranitelja, izgube pa jo, ako se na novo poroče. Otroci uživajo podporo do 16. leta, če študirajo pa do 23. leta. Vdove izgube pravico do invalidnine, če se poroče, dobe pa na račun odpravnine enoletno invalidninsko podporo.

Pravica do podpore v smislu tega zakona se izgubi v naslednjih primerih: 1. če se pri ponovnem pregledu ugotovi, da je nesposobnost prenehala; 2. ob izstopu iz državljanstva in izselitvi iz države; 3. kdor se poslužuje za dosego podpore lažnih navedb in dokazov; 4. kdor ne obvesti pristojne davčne uprave o spremembi svojega imovinskega stanja; 5. kdor dela proti interesom države in njeni ureditvi; 6. kdor je kaznovan zaradi razžaljenja vladarja in vladarskega doma; 7. kdor je obsojen na smrt, na ječo ali na izgubo državljanstva in vojaške časti; 8. kdor je kaznovan na eno leto ali več zapora zaradi dejanja iz koristoljublja; 9. kdor s svojim obnašanjem škoduje ugledu vojske in 10. kdor se udeležuje pijacevanju in nemoralnemu življenju.

Invalidnina, invalidska podpora ter doklade po tem zakonu se ne morejo zarubiti.

Invalidska sodišča, odkup invalidnine.

V pristojnost teh sodišč spada odločanje o pravici do invalidnin in invalidskih podpor. Po pravilu obstajajo invalidska sodišča v mestih divizijskih komand. Pristojnost teh sodišč se razteza na vse osebe, ki spadajo pod zaščito invalidskega zakona in ki stalno prebivajo na ozemlju dotične divizijske komande.

Višje invalidsko sodišče je eno za celo državo s sedežem pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje v Beogradu.

Ako invalid ni zadovoljen s prvo razpodo invalidskega sodišča, mu gre pravica, da zahteva ponovno razsoja-

nje, bodisi da je našel nove dokaze za svoje pravice, bodisi da javna potrdila niso v skladu s faktičnim stanjem.

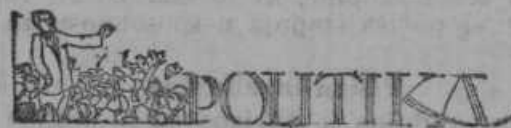
Minister za socialno politiko se pooblašča, da sme odrediti začasno, delno, splošno ali pa tudi poedinsko revizijo vojnih invalidov in oseb, ki so zaščitene po tem zakonu, čim smatra to za potrebno.

Glede odkupa invalidnin in invalidskih podpor določa zakon, da invalidom, oziroma onim, ki uživajo podporo, lahko država izplača na njegovo prošnjo invalidnino ali invalidsko podporo enkrat za vselej. Odkupnina se bo izplačala prvenstveno onim vojnim invalidom, ki imajo manjši odstotek nesposobnosti, ali so še mladi, dalje vdodam z otroci, ki bodo kmalu začeli služiti. Prošnje za odkup invalidnine ali invalidske podpore pregleduje komisija, ki jo imenuje minister socialne politike.

Kdaj stopijo v veljavo določbe novega zakona?

Iz prehodnih naredb povzemamo, da se je višje invalidsko sodišče ustano-

vilo dne 15. julija t. l. in da je ta dan prenehalo delovati sedanje višje invalidsko sodišče v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu. Invalidska sodišča se bodo organizirala dne 15. avgusta t. l. Okrajni sodniki, oziroma sodniki pri prvoinstančnih sodiščih, ki so po invalidskem zakonu iz leta 1925 reševali invalidske predmete v prvi instanci, bodo dostavili vse nerešene predmete do 15. avgusta t. l. invalidskim sodiščem. Invalidnine, invalidske podpore in pomoči po tem zakonu začnejo teči 1. januarja 1930. Invalidni dodatki in denarne podpore se bodo izdajale vsem do 30. septembra t. l. vključno po starem zakonu. Po tem roku se bodo izdajale samo onim osebam, ki v smislu novega zakona dobe do njih pravico. Invalidske podpore in dodatki po odredbah zakona o invalidih iz leta 1925 prenehajo v vsakem slučaju od 1. oktobra t. l. vsem invalidom pod 30% nesposobnosti. Osebe, ki imajo pravico do invalidnine in denarnih podpor po 1. oktobru t. l., morajo takoj, ko stopi v veljavo novi invalidski zakon, prijaviti sodišču svoje zahteve. Sodišča so dolžna o njih takoj sklepati.

V NAŠI DRŽAVI.

Naš kralj je napravil zadnje dni kratko potovanje iz Bleda v Dalmacijo. Na povratku se je peljal iz Karlovca do Bleda v avtomobilu. Slovensko ljudstvo, ki je kralja spoznalo, ga je burno pozdravljalo. Sedaj je kralj na Bledu. — **Ministrski predsednik je na oddihu,** istotako prometni minister dr. Anton Korošec. Ostali ministri se bodo vozili kralju poročat na Bled.

Popis zemljišč v Srbiji in Črnigori končan. Z novim zakonom o neposrednih davkih je bila ustvarjena podlaga za enako obdačenje v vseh krajih naše države, ker se je uvedel kataster v Južni Srbiji, Srbiji in Črni gori, kjer popreje ni obstojal. Popis zemljišč se je vršil na ta način, da je komisija najpo prej določila politične meje vsake občine in sicer celo površino, nato pa šele velikosti posameznih parcel. Delo po vseh občinah Srbije, Južne Srbije in Črne gore (2345 občin) je tako glede določitve občinskih mej kakor tudi parcel dogotovljeno. Samo v 150 občinah je treba še določiti parcele, kar pa bo v času od 10 do 15 dni gotovo. Vse delo bo gotovo do dne 15. avgusta ter bodo s tem dovršene vse priprave za izvršitev novega zakona o neposrednih davkih.

V kmetijskem ministrstvu je pripravljen zakon o živinoreji in perutninarstvu. Namen zakona bo, našo živinorejo dvigniti ekonomsko.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Na Rumunskem je imela zadnje dni vlada opravka s preprečenjem prevrata. V Rumuniji je pripravljala opozicija z nezadovoljnimi generali prevrat

Hoteli so strmoglaviti Maniujevo vladu in proglasiti diktaturo. Vlada je odkrila zaroto v zadnjem hipu in preprečila s krepkimi ukrepi pripravljeni državni udar. V Rumuniji je vlada gospodar položaja in je parlament mirno na delu.

Bolgarski atentatorji odkriti. Zadnjič smo poročali, da so neznani storilci napadli na cesti Kričim—Plovdiv avtomobil, v katerem so domnevali ministrskega predsednika in še drugo višjo gospodo, a so se zmotili. Atentatorje je policija izsledila in zaprla.

Madžarska se oborožuje. Proti prepovedi Trianske mirovne pogodbe je uvedla Madžarska splošno vojaško obveznost. Ako se ne bodo držali Madžari določil mirovne pogodbe, bodo njihovo rožljanje z orožjem spravili Angličani pred Društvo narodov.

Ustanovitev združenih evropskih držav. Francoski zunanji minister Briand bo izdal na vse evropske države proglas za ustanovitev združenih evropskih držav. Briandov predlog bode predložen na septemberskem zasedanju Društva narodov. Udejstvitve Briandovega načrta bo rešila mnoga težavna vprašanja. Ustanovitev združenih držav evropskih je za vse evropske narode gospodarska potreba. Nova država bo slonela na zgledu Združenih držav ameriških. Ko se bo enkrat Evropa združila gospodarsko, bo tudi nastala resnična politična vez.

Nova angleška Macdonaldova vlada je dobila pri prvem parlamentarnem glasovanju 120 glasov večine.

V Perziji nevarno vre, ker se upirajo proti vladi, ki uvaža potrebne novotarije, nekatera kultura nedostopna plemena.

Napeo razmerje med Rusijo in Kitajsko. Spor resnega značaja je izbruhnil med Rusijo in Kitajsko radi kitajske vzhodne železnice v Mandžuriji. Železnica je bila zgrajena leta 1896.